

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 670/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa), zo sudcu Ladislava Orosza a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti INVEST FOOD, a. s. v likvidácii, Trnavská cesta 100, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou G. Lehnert, k. s., Rajská 7, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ján Ondruš, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 223/2012 z 29. októbra 2014 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 514/2015 z 20. decembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti INVEST FOOD, a. s. v likvidácii, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti INVEST FOOD, a. s. v likvidácii (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 223/2012 z 29. októbra 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 514/2015 z 20. decembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Z obsahu sťažnosti, ako aj z príloh k nej pripojených vyplýva, že právna predchodkyňa sťažovateľky obchodná spoločnosť [REDACTED] (ďalej len „právna predchodkyňa sťažovateľky“), podala 3. júla 2002 Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) žalobu o náhradu škody v sume 6 205 616 Sk proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom financií Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“). Konanie bolo vedené pod sp. zn. 9 C 92/2002 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že škoda, ktorú si jej právna predchodkyňa uplatnila v napadnutom konaní, pozostávala zo sumy zvýšenia dane, ktorú bola jej právna predchodkyňa povinná zaplatiť na základe platobného výmeru Daňového úradu Bratislava III (ďalej len „správca dane“) č. 602/210/3940/2001 z 18. januára 2001 o zvýšení dane z pridanej hodnoty v sume 6 205 616 Sk.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 92/2002 zo 14. mája 2008 žalobu zamietol. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 4 Co 262/2008 zo 7. októbra 2009 tak, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 9 C 92/2002 zo 14. mája 2008 potvrdil.

Sťažovateľka podala 26. mája 2010 generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 262/2008 zo 7. októbra 2009 a tiež proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 92/2002 zo 14. mája 2008. Vzhľadom na skutočnosť, že generálny prokurátor prvému podnetu nevyhovel, podala sťažovateľka 7. októbra 2010 opakovaný podnet.

Generálny prokurátor podal 12. novembra 2010 mimoriadne dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 4 Co 262/2008 zo 7. októbra 2009 a tiež proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 9 C 92/2002 zo 14. mája 2008. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 M Cdo 18/2010 z 29. februára 2012 rozsudok krajského súdu sp. zn. 4 Co 262/2008 zo 7. októbra 2009 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom opätovne potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 9 C 92/2002 zo 14. mája 2008.

Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako neprípustné.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že svoje dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu odôvodnila jeho nepreskúmateľnosťou, a to s ohľadom na skutočnosť, že najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 6 M Cdo 18/2010 z 29. februára 2012 uložil krajskému súdu vysporiadať sa s otázkou, a to či by škodlivý následok, ktorý vznikol sťažovateľke nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov vo forme vydania nezákonných rozhodnutí.

Sťažovateľka zastáva názor, že za riadne odôvodnené nemožno považovať také rozhodnutie, ktoré síce obsahuje vyjadrenie konajúceho súdu k jeho jednotlivým záverom, hoci aj rozsiahle, avšak bez toho, aby tieto závery a ich odôvodnenie mali oporu vo vykonanom dokazovaní, mali nízku úroveň presvedčivosti a pri ich hlbšom preskúmaní vykazovali závažné nedostatky. S prihliadnutím na uvedené je napadnutý rozsudok krajského súdu a následne aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, v ktorom sa najvyšší súd stotožnil s odôvodnením uvedeným v napadnutom rozsudku krajského súdu, potrebné považovať za arbitrárne.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza: *«... Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí otázkou, ktorá mala pre vec podstatný význam, a to či by škodlivý následok (ujma na strane sťažovateľa) nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov, ktorú mu položil dovolací súd, vôbec nezaoberal, pričom v odôvodnení napadnutého odvolacieho rozhodnutia sa sústredil len na určenie bezprostrednej príčiny vzniku ujmy na strane sťažovateľa, ktorá pritom ani nebola medzi stranami sporná. Odvolací súd totiž v napadnutom rozhodnutí dospel k záveru, že (bezprostrednou) príčinou vzniku škody na strane sťažovateľa bolo, že právny predchodca sťažovateľa si uplatnil nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) za zdaňovacie obdobie marec 1999, a teda potom, ako si ho predtým uplatnil za zdaňovacie obdobie jún 1998. Sťažovateľ si tak mal podľa názoru odvolacieho súdu predmetnú ujmu spôsobiť sám tým, že si tento nadmerný odpočet DPH uplatnil dvakrát. Sťažovateľ pritom nikdy nespochybňoval, že predmetná ujma mu vznikla až po uplatnení nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobie marec 1999. Avšak v prípade, ak by sa odvolací súd zaoberal aj tým, či by ujma na strane sťažovateľa nastala aj bez protiprávneho konania daňových orgánov vo forme vydania nezákonných rozhodnutí (v zmysle ktorých neuznali právnemu predchodcu sťažovateľa nárok na predmetný nadmerný odpočet DPH už za jún 1998), tak ako sa tým v zmysle vyššie uvedeného názoru dovolacieho súdu zaoberať mal, musel by dospieť len k takému záveru, že táto ujma by sťažovateľovi bez vydania nezákonných rozhodnutí daňových orgánov nevznikla. Odvolací súd by potom mohol dospieť len a len k záveru, že hlavnou príčinou vzniku tejto ujmy bolo vydanie nezákonných rozhodnutí daňových orgánov...»*

... Odvolací súd pritom odôvodnil svoje rozhodnutie zjavne arbitrárne (a v nadväznosti na toto rozhodnutie aj dovolací súd, keďže toto odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považoval za postačujúce), nakoľko sa zaoberal tým, či bol na sťažovateľa v súvislosti s uplatnením predmetného nadmerného odpočtu DPH druhýkrát – v zdaňovacom období marec 1999 – vyvíjaný nejaký nátlak (hoci to sťažovateľ ani netvrdil a ani vznik svojej vyššie uvedenej majetkovej ujmy nespájal s takým konaním žalovaného, ktoré by bolo založené na nátlaku) napriek tomu, že sťažovateľ a jeho právny predchodca bol úplne zjavne nútený uplatniť si nadmerný odpočet DPH za zdaňovacie obdobie marec 1999 výlučne v dôsledku okolností vyvolaných vyššie uvedenými právoplatnými a vykonateľnými rozhodnutiami správcu dane (o nepriznaní nároku na nadmerný odpočet DPH za jún 1998), ktoré ho na takýto postup vlastne zaväzovali, nakoľko z týchto vtom čase vykonateľných rozhodnutí daňových orgánov vyplýval len takýto postup pre sťažovateľa ako postup legálny a správny (a teda ako jediný akceptovateľný daňovými orgánmi). Daňové orgány totiž odmietli nárok sťažovateľa na predmetný nadmerný odpočet v zdaňovacom období jún 1998 uznať z dôvodu údajného nesplnenia podmienky podľa ust. § 20 ods. 2 písm. c) zákona č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení platnom v danom čase, v dôsledku čoho bol sťažovateľ nútený pristúpiť k splneniu podmienky pre uplatnenie odpočtu podľa cit. ust. ešte raz, a to spôsobom, ktorý od neho vyžadoval správca dane (t. j. musel príslušnú daň z pridanej hodnoty zaplatiť ešte raz, a to priamo platiteľovi, ktorý predmetné zdaniteľné plnenie uskutočnil pre sťažovateľa, t. j. spoločnosti [REDACTED] ako zhotoviteľovi diela), pretože inak by mu tento odpočet správca dane neuznal a ani by mu nevrátil uplatnený nadmerný odpočet.»

Sťažovateľka je toho názoru, že keďže sa dovolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý sa podľa jej názoru vôbec nevysporiadal s tým, či samotné nezákonné rozhodnutia daňových orgánov mohli byť jednou z príčin vzniku ujmy na strane sťažovateľky alebo či neboli hlavnou príčinou vzniku tejto ujmy na strane sťažovateľky, hoci sa s tým vysporiadať mal, porušil právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a vydal nález:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 6 Cdo 514/2015 zo dňa 20. 12. 2016 vydaným v právnej veci INVEST FOOD, a. s. v likvidácii c/a Slovenská republika – Ministerstvo financií Slovenskej republiky, o náhradu škody vo výške 205 988,71 EUR (6 205 616 Sk) spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu, vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Cdo 514/2015, porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom, č. k. 4 Co 223/2012-308 zo dňa 29. 10. 2014 vydaným v právnej veci INVEST FOOD, a. s. v likvidácii c/a Slovenská republika – Ministerstvo financií Slovenskej republiky, o náhradu škody vo výške 205 988,71 EUR (6 205 616 Sk) spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 4 Co 223/2012, porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Ústavný súd zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Cdo 514/2015 zo dňa 20. 12. 2016 a zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 4 Co 223/2012-308 zo dňa 29. 10. 2014 vydané vo veci INVEST FOOD, a. s. v likvidácii c/a Slovenská republika – Ministerstvo financií Slovenskej republiky, o náhradu škody vo výške 205 988,71 EUR (6 205 616 Sk) spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu a vec vracia Krajskému súde v Bratislave na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy.

Podľa 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmavať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov

takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

Z argumentácie sťažovateľky v sťažnosti vyplýva, že namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že podľa jej názoru bolo „*klúčové*“ a pre spravodlivé a zákonné rozhodnutie v tejto veci rozhodujúce, aby sa konajúce súdy náležite vysporiadali s otázkou, či by sťažovateľke vznikla škoda bez protiprávneho konania daňových orgánov vo forme vydania nezákonných rozhodnutí, s ktorou sa však krajský súd podľa jej názoru vôbec nevysporiadal, čo vyústilo do vydania arbitrárneho rozhodnutia a to napadnutého rozsudku krajského súdu, s dôvodmi ktorého sa následne stotožnil aj najvyšší súd v napadnutom uznesení.

Ústavný súd sa oboznámil s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 18/2010 z 29. februára 2012, ktorým bol na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom zrušený rozsudok krajského súdu sp. zn. 4 Co 262/2008 zo 7. októbra 2009, a zistil, že najvyšší súd v odôvodnení tohto uznesenia uviedol: „... *Keďže odvolací súd, riadiac sa nesprávnym právnym názorom, vec neposudzoval z hľadiska naplnenia ďalších predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu, a to existencie škody a príčinnej súvislosti*

medzi vydaním nezákonných rozhodnutí a škodou, dovolací súd sa v rámci svojej prieskumnej činnosti vecou z týchto hľadísk nemohol zaoberať.

Pre ďalšie konanie ale poznamenáva, že súhlasí s generálnym prokurátorom v tom, že uloženie sankcie štátnym orgánom je majetkovou ujmom na strane potrestaného subjektu a nie je vylúčené, že môže mať charakter škody, za ktorú tretia osoba zodpovedá na základe právnych noriem súkromného práva. Nie je preto vylúčené ani to, že aj majetková ujma spočívajúca v zaplatení daňovej povinnosti uloženej daňovníkovi vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania (§ 44 ods. 6 veta prvá zákona č. 289/1995 Z. z. o DPH), môže byť v príčinnej súvislosti s nezákonným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu a štát môže za takto vzniknutú škodu niesť zodpovednosť v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. K príčinnej súvislosti (kauzálny nexus), ktorá je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty, dovolací súd poznamenáva, že o vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody sú v logickom slede a teda, ak protiprávne konanie škodcu bolo príčinou a vznik škody následkom tejto príčiny. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha, či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), sa príčinná súvislosť zisťuje. Okrem toho, treba tiež rozlíšiť; či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu.

Vychádzajúc z uvedeného a so zreteľom na tvrdenia žalobcu, mala byť v predmetnej veci príčinná súvislosť zisťovaná medzi ujmom žalobcu spočívajúcou v zaplatení daňovej povinnosti uloženej mu vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % ako sankcie za podanie dodatočného daňového priznania a tými rozhodnutiami daňových orgánov, ktoré boli najvyšším súdom zrušené ako nezákonné. Odvolací súd mal teda zisťovať, či protiprávne konanie daňových orgánov spočívajúce vo vydaní nezákonných rozhodnutí bolo bezprostrednou a podstatnou príčinou vzniku ujmy žalobcu vo forme určenia zvýšenia dane správcom dane ako následku tejto príčiny a to aj za pomoci úvahy, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania škodcu vo forme vydania nezákonných rozhodnutí a mal aj zisťovať, či tu prípadne neexistuje taká okolnosť, ktorá by právnu kauzalitu prerušila. Až po náležitom skutkovom a právnom vyhodnotení týchto otázok, bude môcť odvolací súd znova o veci rozhodnúť.“

V nadväznosti na uvedené potom opätovne vo veci konal krajský súd, ktorý pre účely rozhodnutia nariadil vo veci pojednávanie a rozhodol napadnutým rozsudkom. Sťažovateľka zotrvala na svojich tvrdeniach, že škoda jej vznikla v dôsledku vydania platobného výmeru č. 602/240/90067/98 z 3. novembra 1998, ktorým právnej predchodkyni sťažovateľky správca dane neuznal nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty. V nadväznosti na toto rozhodnutie následne správca dane platobným výmerom č. 602/240/90070/98 z 3. novembra 1998 právnej predchodkyni sťažovateľky určil zvýšenie dane v sume 4 785 470 Sk. Tieto rozhodnutia boli ako správne potvrdené rozhodnutiami Ústredného daňového riaditeľstva Slovenskej republiky č. II/240/1006/1999/1569 a II/240/1007/1999/1569 z 15. marca 1999 (ďalej len „rozhodnutia daňových orgánov“) a následne boli tieto rozhodnutia zrušené rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7 S 62, 63/99 z 11. augusta 1999. Sťažovateľka v konaní pred všeobecnými súdmi tvrdila a na tomto tvrdení zotrvala, že jej právna predchodkyňa si uplatnila nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty opätovne za marec 1999, keď postupovala podľa požiadaviek daňových úradov, ktoré vyplývali z ich v tom čase platných rozhodnutí.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že sporným v konaní ostalo len „posúdenie či je predchodcovi navrhovateľa platobným výmerom Daňového

úradu Bratislava III č. 602/210/3940/2001 zo dňa 18. 01. 2001, potvrdeným rozhodnutím ÚDR v Banskej Bystrici č. II/2005/2513/2100-2164 zo dňa 09. 04. 2001 právoplatne uložená sankcia vo forme zvýšenia dane vo výške 20 % za podanie dodatočného daňového priznania za zdaňovacie obdobie marec 1999, predstavujúca majetkovú ujmu navrhovateľa, aj jeho škodou, za ktorú by mal zodpovedať odporca podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb., a či táto majetková ujma (ak je škodou) vznikla predchodcovi navrhovateľa v príčinnej súvislosti s vyššie uvedenými nezákonnými rozhodnutiami daňových orgánov“.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku na základe zistených skutočností ustálil, že priamym a bezprostredným následkom nezákonných rozhodnutí daňových úradov (ako príčiny) bolo oneskorené vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty právnomu predchodcovi sťažovateľky. V súvislosti s uvedeným zistením krajský súd uviedol: „... odvolací súd za to, že v priamej príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami daňových úradov mohla pôvodnému navrhovateľovi vzniknúť len škoda súvisiaca s omeškaním daňových úradov s výplatou nadmerného odpočtu DPH (prípadne iná škoda vyplývajúca z omeškania tejto výplaty), ktorú však v tomto konaní neuplatňoval.“

Následne sa krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberal kauzálnym vzťahom medzi príčinou a následkom škody, ktorú si sťažovateľka uplatnila, a dospel k záveru, že «... k majetkovej ujme pôvodného navrhovateľa došlo v príčinnej súvislosti s ním uplatneným nadmerným odpočtom DPH v zdaňovacom období za mesiac marec 1999, ktorý si napriek tomu, že si tento nadmerný odpočet DPH uplatnil už v mesiaci jún 1998, pričom presvedčený o svojom správnom postupe pri uplatňovaní nadmerného odpočtu DPH podal žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí daňového úradu na Najvyšší súd, uplatnil v mesiaci marec 1999 opätovne, teda po druhýkrát, pričom ním požadovaný nadmerný odpočet DPH za marec 1999 mu bol vrátený. Preto po vrátení nadmerného odpočtu DPH za mesiac jún 1998 aj podal dodatočné daňové priznanie za zdaňovacie obdobie marec 1999, za čo mu bola rozhodnutím Daňového úradu Bratislava III č. 602/210/3940/2001 zo dňa 18. 01. 2001, potvrdeným rozhodnutím ÚDR v Banskej Bystrici č. II/2005/2513/2100-2164 zo dňa 09. 04. 2001, vyrúbená sankcia vo forme

zvýšenia dane vo výške 20 % podľa ust. § 44 ods. 6 zákona o DPH (ktorú považoval za jeho škodu). Teda jeho konanie, spočívajúce primárne v druhýkrát uplatnenom nadmernom odpočte DPH, ktoré prerušilo kauzalitu, čiže pôvodný dejový sled, a naň nadväzujúce udalosti, spôsobilo v konečnom dôsledku aj jeho majetkovú ujmu. V tejto súvislosti považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že i keď navrhovateľ tvrdil, že pôvodný navrhovateľ „bol nútený“ uplatniť si ten istý (ako v júni 1998) nadmerný odpočet DPH opätovne za mesiac marec 1999, na toto tvrdenie neuniesol dôkazné bremeno. Zo spisu ani z predložených rozhodnutí žiadny nátlak, alebo „nútenie“ nevyplývalo, a dokonca sám navrhovateľ uviedol, že jeho motiváciou pre opätovné uplatnenie nadmerného odpočtu DPH bola zjednodušene povedané jeho neistota v tom, či mu bude vôbec nadmerný odpočet DPH vrátený alebo nie, a vyhnutie sa novej prekúzi jeho nároku. Podľa odvolacieho súdu potom sám pôvodný navrhovateľ svojím vlastným vôľovým konaním založil úplne nový dejový sled, ktorý pôvodný dejový sled prerušil. Nebyť uvedeného konania pôvodného navrhovateľa, nedošlo by ani k jeho majetkovej ujme vo forme sankcie za ním podané dodatočné daňové priznanie za marec 1999, nakoľko nadmerný odpočet DPH za zdaňovacie obdobie jún 1998 mu bol síce s omeškaním, ale vrátený.»

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vyjadril aj svoj názor o špekulatívnom konaní právneho predchodcu sťažovateľky, keď uviedol: «Odvolací súd tiež poznamenáva, že zo strany daňového úradu nemohol byť nadmerný odpočet pôvodnému navrhovateľovi vrátený dvakrát správne. Ak z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vyplývalo, že správne mu mal byť vrátený nadmerný odpočet DPH za zdaňovacie obdobie jún 1998, je zrejmé, že za zdaňovacie obdobie marec 1999 mu potom ten istý nadmerný odpočet DPH vrátený byť nemal. Za marec 1999 však pôvodnému navrhovateľovi bol na základe ním uplatneného nároku vrátený, avšak vyhovujúce rozhodnutia alebo výmery (pripadne len poukazy) neboli pôvodným navrhovateľom, ktorý z dôvodu presvedčenia o svojom správnom postupe pri uplatnení nadmerného odpočtu DPH za jún 1998, podal žaloby o preskúmanie rozhodnutí daňových úradov, rozporované ani napadnuté žalobou (hoci nevyhovujúce rozhodnutia žalobou napadnuté boli), a preto je možné vyvodiť, že boli právoplatné a zákonné, hoci ich odvolací súd nemohol preskúmať, keďže neboli predmetom tohto konania a ani predložené. Z uvedeného možno vyvodiť, že ak si pôvodný navrhovateľ

ponechal vyplatený nadmerný odpočet DPH za mesiac marec 1999, čo bolo zrejme jeho úmyslom, keďže si ho sám z vlastnej vôle uplatnil, hoci si ten istý odpočet DPH uplatnil už za mesiac jún 1998 a jeho vrátenia sa domáhal na Najvyššom súde. musel si byť vedomý toho, že ak mu bude vrátený nadmerný odpočet DPH aj za mesiac jún 1998, bude mu vrátený dvakrát. Ak si teda sám navrhovateľ dvakrát uplatnil ten istý nadmerný odpočet DPH, a na jeho správnom uplatnení za mesiac jún 1998 trval a dožadoval sa jeho vyplatenia, a vyplatený nadmerný odpočet za marec 1999 si ponechal, vedel, že v prípade úspechu jeho žalôb podá dodatočné daňové priznanie za mesiac marec 1999, za čo mu bude daňovým úradom zo zákona vyrúbená sankcia. Samozrejme, ak by bol navrhovateľ so svojimi žalobami neúspešný, ponechal by si vyplatený nadmerný odpočet DPH za mesiac marec 1999, a žiadna sankcia by mu uložená nebola. Ako už bolo uvedené vyššie, v priamej príčinnej súvislosti s nezákonnými rozhodnutiami daňových úradov, došlo výlučne k oneskorenému vyplateniu nadmerného odpočtu DPH za mesiac jún 1998. Štát nezodpovedá za následok špekulatívneho konania samotného pôvodného navrhovateľa, ktorý si dvakrát uplatnil ten istý nadmerný odpočet DPH zjednodušene povedané „pre istotu“, keďže medzi nezákonnými rozhodnutiami a majetkovou ujmom navrhovateľa nie je priama a bezprostredná príčinná súvislosť.»

V nadväznosti na uvedené krajský súd uzavrel, že zo sledu relevantných príčin a následkov vyplýva, že zmenšenie majetku právnej predchodkyne sťažovateľky (spočívajúce v zaplatení právoplatne uloženej sankcie) nebolo spôsobené priamo označenými nezákonnými rozhodnutiami daňových úradov a že nebola daná príčinná súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami daňových úradov a zmenšením majetku pôvodnej navrhovateľky, náhrady ktorého ako škody sa súčasná navrhovateľka domáha. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že navrhovateľka nepreukázala existenciu príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami daňových úradov a znížením majetku pôvodnej navrhovateľky.

Ústavný súd k uvedenému poznamenáva, že je výlučne úlohou všeobecných súdov posúdiť všetky okolnosti konkrétneho prípadu, izolovať jednotlivé príčiny vzniku škody

a ich význam a dospieť na základe toho k záveru, či vznikla alebo nevznikla zodpovednosť za škodu.

Pokiaľ sťažovateľka v sťažnosti namieta, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nezaoberal otázkou, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov, ktorú položil najvyšší súd vo svojom uznesení sp. zn. 6 M Cdo 18/2010 z 29. februára 2012, ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku podrobne vysporiadal s podmienkami zodpovednosti za škodu, vysvetlil, akými úvahami sa pri vyvodení svojich právnych záverov spravoval, a aj keď priamo neodpovedal na skutočnosť, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov, z jeho záverov tieto skutočnosti, aj keď nepriamo, jednoznačne vyplývajú. Z napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že dospel k záveru, že konanie právneho predchodcu sťažovateľky, spočívajúce primárne v druhýkrát uplatnenom nadmernom odpočte dane z pridanej hodnoty, prerušilo kauzalitu, a teda sám právny predchodca sťažovateľky vlastným vôľovým konaním založil úplne nový dejový sled, ktorý pôvodný dejový sled prerušil. Krajský súd považoval tak za preukázané, že sťažovateľka nepreukázala existenciu príčinnej súvislosti ako jednej z podmienok, ktoré na vznik zodpovednosti štátu ustanovuje zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávny úradným postupom v znení platnom a účinnom v rozhodnom období a príslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, čím bola nepriamo zodpovedaná aj otázka, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov.

Ústavný súd nad rámec uvedeného poznamenáva, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6 M Cdo 18/2010 z 29. februára 2012 uviedol: *„Odvolací súd mal teda zisťovať, či protiprávne konanie daňových orgánov spočívajúce vo vydaní nezákonných rozhodnutí bolo bezprostrednou a podstatnou príčinou vzniku ujmy žalobcu vo forme určenia zvýšenia dane správcom dane ako následku tejto príčiny a to aj za pomoci úvahy, či by škodlivý následok nastal aj bez protiprávneho konania škodcu vo forme vydania nezákonných rozhodnutí a mal aj zisťovať, či tu prípadne neexistuje taká okolnosť, ktorá by právnu kauzalitu prerušila.“* Z uvedeného vyplýva, že zodpovedanie otázky, či by škodlivý

následok nastal aj bez protiprávneho konania daňových orgánov, malo byť len pomocnou úvahou pre krajský súd pri posudzovaní príčinnej súvislosti.

Vzhľadom na uvedené, pokiaľ najvyšší súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že krajským súdom boli dané odpovede na podstatné otázky týkajúce sa (ne)existencie príčinnej súvislosti ako predpokladu zodpovednosti za škodu, a teda napadnutý rozsudok krajského súdu je dostatočne zdôvodnený, ústavný súd konštatuje, že krajský súd, ako aj najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nevybočili z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a dostatočným spôsobom svoje závery odôvodnili. Ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou v sťažnosti uplatnené námietky sú zjavne neopodstatnené, takže nesignalizujú žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s možným porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ústavný súd dáva do pozornosti svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Toto ustanovenie ústavy je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označeného ustanovenia ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07).

Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že keďže v posudzovanej veci nebolo zistené porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu ako ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto práv, ktoré predstavujú tzv. interpretačné, resp. aplikačné pravidlá.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2018